



**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.21.120/2022/5.

A tanács tagjai:

Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperes:

felperes (cím)

A felperes képviselője:

Dr. Riedler Richárd Ügyvédi Iroda (cím1; ügyintéző: dr. Riedler Richárd ügyvéd)

Az alperes:

alperes (cím2)

Az alperes képviselője:

Pleszkáts Ügyvédi Iroda (cím3; ügyintéző: dr. Pleszkáts Tibor ügyvéd) és a Schiffer és Társai
Ügyvédi Iroda (cím4; ügyintéző: dr. Schiffer András ügyvéd)

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.226/2022/6/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 15.P.20.235/2021/19.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 419.100 (négy száz tizenkilencezer-egyszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A Kúria kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 70.000 (hetvenezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A név által kiadott név¹ folyóirat 2020. augusztus 25-i számában megjelent „cikk címe” című szakcikk feltüntetett szerzői név², név³, név⁴, név⁵, név⁶, név⁷ és név⁸ voltak.

[2] A cikk 11. hivatkozása a „név⁹ és mtsai. Az hivatkozás” szöveget tüntette fel. A cikkben a köszönetnyilvánítások között szerepelt a „Hálásak vagyunk név⁹nek a fagyasztva szárított erjesztett búzacsíra-kivonat nagylelkű ajándékáért, amelyet kontrollként használtunk az in vivo vizsgálatban és kiindulási anyagként az izolációs folyamatban” bejegyzés.

[3] Az alperes 2020. szeptember 10-én plágium és összeférhetetlenségi eljárás lefolytatása iránti kérelmet juttatott el a budapesti név¹⁰ (a továbbiakban: név¹⁰) rektorához, a név¹⁰ gyógyszer tudományok doktori iskolája vezetőjéhez, és a név¹⁰ név¹¹ Bizottsága elnökéhez. Ebben kifejtette, hogy álláspontja szerint a megjelent cikk vele szembeni plágium. Az általa kezdeményezett eljárás kapcsán az egyetem illetékességét arra alapozta, hogy a cikk első szerzője, név¹², az egyetem PhD hallgatója, a cikk másik magyar állampolgárságú szerzője, a felperes, a név¹⁰ tanára, egyben név¹² témavezetője, és a felperes az egyetemet jelölte meg munkahelyeként.

[4] Az alperes a személyes érintettségét abban jelölte meg, hogy ő a cikkben említett fermentált búzacsíra-kivonat feltalálója, amelyből a szuperkoncentrátumot az ő vezetésével állították elő, illetve a cikk tárgyát képező anyagról benyújtott szabadalmi bejelentések egyik feltalálója ő maga. A beadványában előadta, hogy a publikáció egy évtizedes kutatómunka összegzése, a kutatást ő kezdeményezte. A jelenlegi cikk ugyanerről szól, ezért hivatkozik arra plágiumként. Kifejtette azt az álláspontját, hogy a szerzők a cikkben olyan látszatot keltenek, mintha az annak tárgyát képező anyag felfedezői lennének, a „Köszönetnyilvánítás” részben személyét úgy tüntették fel, mintha jótékonyságból biztosította volna a kutatáshoz szükséges nyersanyagot. Ezzel szemben közölte, hogy a szuperkoncentrátumnak is az egyik feltalálója. A szabadalmi bejelentésből úgy emeltek át a cikkben mondatokat és tartalmi elemeket, hogy sem nevére, sem a szabadalomra nem hivatkoztak, a publikáció szerzői közül kihagyták. A szellemi tulajdon vélelmezett eltulajdonítása, az ellene elkövetett plágium mellett azt kívánta kivizsgáltatni, hogy név¹² és a felperes esetében fennáll-e

összeférhetetlenség, mert közhiteles cégbíróági adatok szerint a név¹³ Zrt. részvényese és vezérigazgatója név¹², ugyanezen cégnél az igazgatóság tagja a felperes. Ezt a céget búzacsíra-kivonat szuperkoncentrátum forgalmazására alapították. Mindezekre figyelemmel kérte a plágium- és összeférhetlenségi eljárás lefolytatását.

[5] 2020. szeptember 12-én a felperes elektronikus üzenetben tájékoztatta az alperest arról, hogy tudomására jutott, hogy a személyét és szakmai megítélését is negatív módon befolyásoló levelet juttatott el az egyetem vezetőségéhez. Közölte az alperessel, hogy a szerzőlista és annak sorrendje összeállításába beleszólása nem volt, az első szerzőt azonban értesítette arról, hogy kérjen helyreigazítást. Tájékoztatta arról, hogy név¹² PhD hallgatói státusza már 10 éve megszűnt, így érthetetlen számára az alperes álláspontja az összeférhetlenséggel kapcsolatban.

[6] Az angol nyelvű tudományos folyóirat 2021. január 29-i számában a perbeli cikkhez „helyreigazítást” tettek közzé. Ennek során a szerzők között feltüntették a felperes nevét, egyben közölték, hogy a cikk eredeti változatának szerzői listájáról kimaradt a felperes neve. A felperesre vonatkozó köszönetnyilvánítást törölték és a cikk „szerzői hozzájárulás” részét módosították többek között azzal, hogy „H. M. másokkal együtt az A250-re vonatkozó szabadalmi bejelentések társcsalálója, amelyre vonatkozó mindkét bejelentés jelenleg „gazdátlan”. Közölték azt is, hogy H. M. utazási támogatást kapott az név¹⁴ cégtől.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[7] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes az eljárást kezdeményező levelében annak valótlan állításával, hogy a felperes a „név¹” folyóirat 2020. augusztus 25-i számában szerzőtársként publikált szakcikke plágiumnak és az alperes szellemi tulajdona vélelmezett eltulajdonításának tekinthető, illetve hogy név¹²nek a név¹⁰-vel fennálló állítólagos hallgatói jogviszonya, és a felperes közalkalmazotti jogviszonya, valamint a név¹³ Zrt.-nél fennálló részvényesi, illetve vezető tisztségviselői jogviszonyaik összeférhetetlenek, az alperes megsértette a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Jogkövetkezményként kérte, hogy a bíróság az alperest tiltsa el a további jogsértéstől, kötelezze a jogsértés abbahagyására oly módon, hogy a nyilatkozatba foglalt kérelmét azonos címzetteknek címezve, azonos alakban, sajátkezű aláírásával ellátva vonja vissza és azt másolatban küldje meg ajánlott küldeményként a részére.

[8] A felperes keresetében kérte azt is, hogy a bíróság kötelezze az alperest, hogy a többszörösen sértő nyilatkozatot fossa meg jogsértő mivoltától oly módon, hogy a címzetteket hívja fel a nyilatkozat részükre megküldött példányának megsemmisítésére, ezt ajánlott küldeményként küldje meg részükre és másolatban küldje meg ebben a formában a felperesnek is. Kérte az alperest elégtétel adására kötelezését oly módon, hogy az alperes a felperes által megfogalmazott és a keresetlevélhez csatolt nyilatkozatot írásban, saját kezű aláírásával ellátva küldje meg az eredeti levél címzettjeinek. A felperes perköltséget is igényelt.

[9] Keresetének indokolásaként előadta, hogy az alperes nyilatkozatában foglalt releváns állítások valótlanok és tévesek, az alperes őt megalapozatlan vádakkal illette a munkáltatója és kollégái előtt, amelyek alkalmasak általános emberi, tudományos és oktatói megítélésének, szakmai és emberi jóhírnevének csorbítására és ezáltal a személyiségi jogait többszörösen és súlyosan sértik. Hangsúlyozta, hogy a cikkben ő és az ott feltüntetett további szerzők együtt tett tudományos megállapításai, valamint saját, önálló munkájuknak és

tevékenységüknek az eredményei jelentek meg, semmilyen szellemi alkotásból semmit nem használtak fel jogszerűtlenül. A szakcikket plágiumvizsgáló szoftverrel utólag megvizsgálták és nem találtak abban plágiumot. A név15 folyóiratok publikációs szabályai nem engedik meg a plágiumot tartalmazó cikkek közlését, és amennyiben a közlést követően fedeznek fel plágiumot, akkor az adott cikket visszavonják. Az alperes által hivatkozott szabadalmi leírás alapján benyújtott szabadalmi bejelentést elutasították és erről az alperesnek is tudomása volt.

[10] Az alperesnek az összeférhetetlenséggel kapcsolatos előadása kapcsán a felperes arra hivatkozott, hogy név12 hallgatói jogviszonya a név10-nél már 2012-ben megszűnt. Az alperes tudomással bírt arról, hogy a nevezett személy 2009-től főállásban az Egyesült Államokban dolgozott és jelenleg is ott dolgozik, hallgatói jogviszonya már emiatt sem állhatott fenn. A felperes kereseti álláspontja szerint az összeférhetlenségi eljárás kezdeményezése során az alperes eleve rosszhiszeműen járt el.

[11] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a felperes részvényese és igazgatósági tagja egy olyan gazdasági társaságnak, amely az alperes találmányának, a daganatos betegek részére ajánlott név16-nak kívánt piaci konkurenciát teremteni azzal a termékkel, amelynek kommunikációját a perbeli publikációra szándékoztak alapítani. Előadta, hogy vitatott beadványában az őt ért sérelem tényszerű megállapításai és az azzal összefüggő személyes véleménye szerepel. A beadvány célja az volt, hogy a plágium kérdésében az illetékes szakmai szervet hivatalos eljárás keretében történő döntésre kérje fel. A cikket megjelentető szaklapot online úton közel kétezerszer nyitották meg, az olvasókban az a téves feltevés alakulhatott ki, hogy a cikkhez neki szerzőként nincs köze, ez pedig sérti a jogait és érdekeit, neki kárt is okozott.

[12] Ellenkérelmében hivatkozott arra is, hogy a peres felek közszereplőknek minősülnek, így a levél megítélésénél alkalmazni kell a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:44. §-ának rendelkezéseit is. A plágiummal kapcsolatos vizsgálat kezdeményezése egy tudományos vita keretében elhangzott véleménynyilvánítás, az összeférhetlenségi eljárás kezdeményezése pedig szintén az alperesnek a kialakult helyzetről alkotott véleményét fejezte ki. Álláspontja szerint a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban: Szjt.) 12. §-a alapján, mint szerző lépett fel jogai védelmében, ez a fellépés az utólagos korrekció (helyreigazítás) folytán sikerrel járt.

Az első- és másodfokú ítélet

[13] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította és a felperest perköltség megfizetésére kötelezte.

[14] Ítéletének indokolásában kifejtette: a vitatott közlések a peres felek személyére, az általuk betöltött pozíciókra, továbbá az általuk végzett tudományos tevékenységre figyelemmel a társadalom széles körét érintő témát jelentenek, így közügyben való megszólalásnak, közérdekű vitának tekinthetők. Ezt követően vizsgálta, hogy a kifogásolt kitételek véleménynek vagy tényállításnak minősülnek. A plágiummal kapcsolatos megfogalmazások tartalmát úgy ítélte meg, hogy az alperes nem állította, hogy plagizálás történt, csak ezzel kapcsolatos gyanújának fennállása miatt az ügy kivizsgálását kérte. Ez állapítható meg szöveg nyelvtani elemzése, illetve a szöveggörnyezet figyelembe vétele mellett is. Ugyancsak nem találta jogsértőnek az összeférhetlenség vizsgálatának kezdeményezését. Álláspontja szerint az alperes a birtokában lévő adatok alapján alappal

feltételezte, hogy a név¹⁰ és név¹² az adott időpontban is jogviszonyban állhattak egymással. Mindezek alapján összességében arra a következtetésre jutott, hogy mind a plágium gyanújával, mind az összeférhetetlenség lehetőségével kapcsolatos megfogalmazások véleménynek minősülnek, amelyek megfogalmazási módja önmagában nem jogsértő, mert kifejezőmódjában nem indokolatlanul bántó, sértő vagy megalázó, így a felperes becsületének megsértésére nem alkalmas.

[15] Az Alkotmánybíróság 3145/2018. (V. 7.) AB határozata alapján arra a következtetésre jutott, hogy a peres felek az adott esetben ún. „kivételes közszereplő” kategóriájába tartoznak, ami egyben azt is jelenti, hogy a nyilvános bírálattal, kritikával szembeni fokozottabb tűrési kötelezettség terheli őket.

[16] Mindezekre figyelemmel az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, II. cikke, VI. cikk (1)-(3) bekezdése, valamint a Ptk. 2:42. § (1)-(3) bekezdése és a 2:45. §-a alapján a felperes keresetét nem találta alaposnak.

[17] Ítéletének indokolásában kifejtette azt is, hogy önmagában az eljárás kezdeményezése, a jogérvényesítés nem lehet jogsértő, utalt ebben a kérdésben kialakult egyértelmű ítélkezési gyakorlatra. Kiemelte azt is, hogy a plagizálásnak egyaránt van büntető és polgári jogi következménye. Ismertette Btk. és az Szjt. vonatkozó rendelkezéseit. Külön kiemelte azt, hogy a jelen eljárás körében nem vizsgálható, hogy a plagizálás ténylegesen megvalósult-e, kizárólag az alperes levelének esetleges személyiségi jogsértést megvalósító tartalmával foglalkozhatott. Utalt még arra is, hogy az alperes igénye már csak azért sem lehetett teljességgel megalapozatlan, mert a tudományos folyóirat helyreigazítást közölt, amely kiterjedt az alperes szerzőségére is.

[18] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest perköltség megfizetésére kötelezte.

[19] Ítéletének indokolásában elsődlegesen azt vizsgálta, hogy történt-e az elsőfokú bíróság részéről olyan eljárási szabálysértés, amely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolná. Nem találta alaposnak a felperes azon előadását, hogy az elsőfokú bíróság nem merítette ki a kereseti kérelmet. Az elsőfokú bírósággal egyezően értékelte azt, hogy milyen jogsértés megállapítását kérte a felperes a keresetében. A felperes ugyanis két körben kérte a jogsértés megállapítását, míg a keresetlevél 5.1-5.6. pontjaiban felsorolt, illetve idézett szövegek tételes kereseti kérelemként nem kerültek feltüntetésre, így külön-külön elbírálásuk nem volt szükséges. A felperes által a fellebbezésben hivatkozott kérelemhez kötöttség elve éppen azt jelenti, hogy a bíróság nem térhet el a fél kérelmétől abban, hogy a felperes milyen tartalmú közlést értékel jogsértésként. Személyiségi jogi ügyben a másodfokú bíróság megállapítása szerint a jogsérelem okát, az annak alapjául szolgáló tényeket és jogkövetkezményeket a fél határozza meg, a bíróság feladata a közlések jogi minősítése. A jelen esetben a felperes azt tekintette jóhírnevét sértő tartalomnak, hogy az általa szerzőtársként publikált szakcikk plágiumnak vagy az alperes szellemi tulajdona vélelmezett eltulajdonításának tekinthető-e, illetve, hogy név¹² bizonyos jogviszonyai egymással összeférhetetlenek. Az 5.1-5.6. pont alatt ténylegesen a kereseti kérelem indoklása történt, illetve a szövegösszefüggések kerültek kifejtésre. Ezt a kifejtést kellett összevetni a felperes igényével, amelyet az elsőfokú bíróság végre is hajtott.

[20] A másodfokú bíróság az eljárásjogi kérdések vizsgálatánál nem találta alaposnak a felperes azon jogi álláspontját, hogy az 5.1-5.6. alatt tárgyi keresethalmazat valósult volna meg, egymástól különböző kereseti kérelmekkel.

[21] Érdemben arra a megállapításra jutott, hogy az elsőfokú bíróság helyes mérlegeléssel állapította meg, hogy a kifogásolt szövegrészletek összességében nem minősültek tényállításnak, az alperes az általa konkrétan megfogalmazott gyanúk miatt kért vizsgálatot

mind a plagizálás, mind az összeférhetetlenség tekintetében. Az erre vonatkozó megállapítások tényeken alapuló következtetésnek, véleménynek minősülnek. A plagizálásra vonatkozó vélekedés ténybeli alapja az volt, hogy utóbb az alperest feltüntették a többi szerző között, az összeférhetetlenség esetében pedig az, hogy név¹² PhD képzésére vonatkozó levelek kerültek a birtokába és azokból egyidejűleg fennálló jogviszonyokra következtetett. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperes részéről nem történtek olyan tényállítások, amelyeknek bizonyítását tőle meg lehetett volna követelni, ezért az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt, amikor az alperest nem oktatta ki bizonyítási kötelezettségéről.

[22] A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság megfelelő módon eleget tett indokolási kötelezettségének, ennek során megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a kifogásoltak véleménynyilvánításnak minősülnek, amelyek ténybeli alappal bírnak.

[23] Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a jelen per keretei között a bíróság nem vizsgálhatja azt, hogy történt-e plágium vagy sem. Megfelelően járt el a másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság akkor, amikor a PK 12. számú állásfoglalás alapján a szöveget összességében, összefüggéseiben értékelte és a vitatott kitételeket helyesen minősítette értékítéletnek. Ehhez képest szükségtelennek minősítette a felperes által igényelt úgynevezett bizonyíthatósági teszt elvégzését. Az alperes konkrét kérdésekben vizsgálatot kezdeményezett, amelynél elkerülhetetlen volt annak megjelölése, hogy kérelmét mivel kívánja alátámasztani.

[24] A másodfokú bíróság szerint helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felek között fennálló tudományos vita személyiségi jogi perben nem dönthető el. Az alperes szerzőségéről vagy a feltaláló személyéről a jóhírnév megsértésének megállapítására irányuló perben nyilvánvalóan nem lehet dönten.

[25] Az összeférhetetlenség alapjául előadottak tekintetében külön kiemelte azt, hogy annak szövege nyelvtani értelemben sem tekinthető tényállításnak. Helyesnek találta az elsőfokú bíróság azon állásfoglalását, hogy a felek a kivételes közszereplő kategóriájába tartoznak, akik esetében a szakmai vagy egyéb kritika magasabb fokú túrési kötelezettséggel jár. Az alperes egyértelműen a felperes szakmai munkásságáról fejtette ki véleményét, nem emberi mivoltát vonta kétségbe és nem a magánéletét érintő közlést tett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[26] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára, a fellebbezés teljes körű elbírálására, másodlagosan az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezés mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezését, harmadlagosan a hatályon kívül helyezés mellett a keresettel egyező tartalmú ítélet meghozatalát kérte.

[27] Az első- vagy a másodfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása körében előadta, hogy az ügyben a tényállás kiegészítése, módosítása szükséges, amelyhez bizonyítást kell lefolytatni. Álláspontja szerint tévesen alkalmazták az eljáró bíróságok a sajtó-helyreigazítás szabályait, tévesen hivatkoztak a Ptk. 1977-es novellájára, illetve tévesen minősítették a peres feleket közszereplőnek. A felülvizsgálati kérelemben a felperes előadta, hogy mellőzhetetlen az adott esetben az úgynevezett bizonyíthatósági teszt

alkalmazása annak meghatározásánál, hogy a sérelmezett kitételek tényállításnak vagy véleménynek minősülnek.

[28] Megsértett jogszabályként hivatkozott a Ptk. 2:42. § (1), (2) bekezdésére, a 2:45. § (2) bekezdésére és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 369. § (3) bekezdés *a)* és *b)* pontjára.

[29] Előadta: a jogerős ítéletből nem tűnik ki, hogy a bíróság mit tekintett valósnak és ezt milyen bizonyítékokra alapozta, az alperes pedig nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, noha az őt terhelte volna. További megsértett jogszabályként jelölte meg az indokolási kötelezettség megsértése körében a Pp. 346. § (5) bekezdését, a 265. § (1) bekezdését és a 276. § (1) és (5) bekezdését. Álláspontja szerint a tényállásban valótlán és iratellenes megállapítások szerepelnek, az összeférhetetlenség tekintetében tett megállapításoknak semmilyen ténybeli alapjuk nem volt, hiszen név12 már régóta nem volt az egyetem PhD hallgatója és erről kellő körültekintés mellett az alperesnek is tudnia kellett volna.

[30] A vitatott kitételek tartalmát illetően előadta, hogy az alperes nem maradt belül a szabad véleménynyilvánítás jogilag megengedett határain, valójában minden érdemi alap nélküli feljelentést tett, a plágium feltételezésével, illetve állításával a lehető legsúlyosabb tudományos vádat fogalmazta meg. Előadta, hogy az ítélkezési gyakorlat, illetve az Alkotmánybíróság gyakorlata figyelembevételével is az állapítható meg, hogy a vélemény sem lehet önkényes, az észszerű gondolkodás a logika szabályaival ellentétes. Az alperes nem véleményt nyilvánított, hanem tényeket állított a legelemibb gondosság elmulasztása mellett. Felrótta az alperesnek azt, hogy bejelentését megelőzően nem vette fel vele a kapcsolatot, nem tett kísérletet az ügy tisztázására. A felperes nem értett egyet azzal sem, hogy közszereplőnek minősülne és ezért fokozott tűrési kötelezettség terhelné. Nem fogadta el azt sem, hogy a felek között tudományos vita zajlott volna, hiszen a feljelentésben egyetlen szó sem esik a cikk szakmai tartalmáról. Az alperes nem azt kritizálta, hanem súlyos szerzői jogsértés vádjával illette őt.

[31] A felperes fenntartotta azon álláspontját, hogy tárgyi keresethalmazat folytán a pertárgyértéke $5 \times 700.000 \text{ forint} = 3.500.000 \text{ forint}$.

[32] Az alperes a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, annak helyes indokai alapján. Álláspontja szerint a jogerős ítélet teljes összhangban van a jogszabályokkal és a kialakult ítélkezési gyakorlattal. Az eljáró bíróságok helyesen alkalmazták a jelen perben a PK 12. számú állásfoglalást. A kérdéses levelében nem a felperes magatartásának jogi minősítésével foglalkozott, nem állította a plagizálás tényét, hanem ténybeli alappal bíró gyanút fogalmazott meg. Kiemelte, hogy a jelen perben nem a plágium érdemi eldöntése a kérdés, a kifogásolt közléseknek ténybeli alapja volt. A perben fel sem merült, hogy a véleménynyilvánítás stílusa bármilyen módon jogsértő volna. A felülvizsgálati kérelemre reagálva kifejtette, hogy előzetes egyeztetésre a felperessel nem volt köteles. Álláspontjának megalapozottságára utal a tudományos folyóiratban történt helyreigazítás ténye is. Egyetértett a jogerős ítélettel abban is, hogy vita tárgya közérdeklődésre tarthat számot, annak kérdése, hogy a tudományos élet szereplői jogkövető és etikus magatartást tanúsítanak-e szakmai tevékenységük során, fontos közéleti kérdésnek minősül.

A Kúria döntése és jogi indokai

[33] A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint alaptalan.

[34] A felülvizsgálat a megelőző eljáráshoz kapcsolódó rendkívüli, korlátozottan igénybe vehető fellebbezési perorvoslat, melynek kizárólag jogszabálysértésre hivatkozásra alapítottan van helye. Rendkívüli jogorvoslati jellegéből következően funkciója a kérelmet előterjesztett fél által állított jogsérelem elbírálása és megalapozottsága esetén annak orvoslása. A Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát. A (2) bekezdés szerint a felülvizsgálat a jogerős ítélet meghozataláig bekövetkezett és a jogerős ítélettel elbírált tényekre terjedhet ki.

[35] A felperes a felülvizsgálati kérelmében fenntartott álláspontja szerint az alperes a meghatározott személyekhez intézett „plágium és összeférhetetlenségi eljárás iránti kérelem” elnevezésű beadványában megsértette a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát, mert személyét illetően valótlan és sértő tényállításokat tett. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a kifogásolt megfogalmazásokat megalapozatlanul tekintette véleménynek, illetve tartalmát illetően tudományos vitának, mert valójában az alperes kifogásolt magatartása személyének lejáratására irányult, valótlan és sértő tényállítások megfogalmazásával. Az alperes szerint viszont ő csupán egy hivatalos eljárás lefolytatását kezdeményezte, ebben fejtette ki álláspontját a szabad véleménynyilvánításhoz való jog megengedett keretei között.

[36] Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése szerint az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége. A VI. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jóhírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével. A IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A (4) bekezdés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

[37] A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. A (2) bekezdés szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak. A 2:43. § d) pontja szerint a személyiségi jogok sérelmét jelentik különösen a becsület és a jóhírnév megsértése. A 2:45. § (2) bekezdése szerint a jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy hírszettel, vagy valós tényt hamis színben tüntet fel.

[38] A konkrét kitételek értelmezési keretét illetően a másodfokú bíróság helyesen foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának lehetséges kereteit meghatározza az, hogy az adott esetben közügyről, közérdeklődésre számot tartó vitáról van-e szó, illetve a peres felek ezzel kapcsolatosan közéleti szereplőnek minősülnek-e. A Kúria szerint a jelen esetben a másodfokú bíróság az ítélkezési gyakorlattal összhangban megfelelően ítélte meg ezt a kérdést, amikor a kialakult helyzetet olyan módon értékelte, hogy a tudományos életben kifejtett álláspontok hitelessége, a szerzői jogok tiszteletben tartása a perbeli vitát közérdekű ügyé teszi, a peres felek pedig kivételes közéleti szereplőnek minősülnek. Az Alkotmánybíróság egy határozatában elvi jelentőséggel rögzítette, hogy a közszereplői minőség mindig egyedi mérlegelés kérdése, amelynek fő szempontjai a konkrét közéleti vita jellegéhez igazodnak. Ennek során az Alkotmánybíróság

kiemelte, hogy a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. {3145/2018. (V. 7.) AB határozat Indokolás [47], [51]}. A jelen esetben a tudományos élet hitelességéhez fűződő társadalmi érdek az, ami a felek vitáját közérdeklődésre számot tartó üggyé teszi, helyesen került tehát megállapításra, hogy a peres felek az adott ügyre vonatkozóan kivételes közszereplőnek minősülnek. Ez meghatározza a jogvita értelmezésének alapvető kereteit.

[39] A Ptk. 2:44. § (1) bekezdése szerint a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja. Az Alkotmánybíróság a Ptk. ezen §-ával kapcsolatos döntésében rögzítette, hogy a közügyekkel összefüggő véleménykinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. A véleménynyilvánítás szabadsága az értéktételeket kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A tények közlése tipikusan a vélemények alapja, ezért még az alkotmányos értékkel egyébként nem bíró, utóbb hamisnak bizonyult tények esetében is indokolt, hogy a jogi felelősségre vonás során a felróhatóság és az esetleges joghátrányok mértékének meghatározása körében figyelembe vegyék a közéleti viták minél szabadabb folyásának érdekét. {Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [45], [49] és [50]}.

[40] A Kúria szerint a felperes tévesen kifogásolta azt, hogy a másodfokú bíróság az ügy elbírálására helytelenül a sajtó-helyreigazítás szabályait alkalmazta. A Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalásában rögzített vizsgálati szempontokat ugyanis a következetes és egyértelmű ítélkezési gyakorlat az általános személyiségi jogi perekben megfogalmazott igények elbírálása során is irányadónak tekinti. Az ott megfogalmazott általános vizsgálati szempontok figyelembe vétele ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a felperes igénye sajtó-helyreigazítás igényként került elbírálásra. Ezen állásfoglalás értelmében a kifogásolt közleményt a maga egészében kell vizsgálni. A közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni, a közlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot jogsértés megállapítására. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, politikai, tudományos és művészeti vita önmagában nem lehet jogsértés megállapításának alapja (II-III. pont). Az itt megfogalmazott szempontok tehát az általános személyiségi jogi perben is alkalmazandóak, ezen a másodfokú bíróság sem lépett túl.

[41] Helytállóan, jogszabálysértés nélkül állapította meg a másodfokú bíróság a beadvány teljes szövegének figyelembe vételével, hogy abban az alperes egy konkrét tudományos cikk tekintetében fejtette ki véleményét, értéktételeit, egy általa vitásnak tekintett kérdésben az arra hivatott személyek, illetve testület állásfoglalását kérve. Teljességgel egyértelmű a jogi helyzet abban a vonatkozásban, hogy a kialakult ítélkezési gyakorlat szerint a vita érdemét a személyiségi jogi per keretei között a bíróság nem döntheti el. A személyiségi jogi per ugyanis nem lehet eszköze bármely más jogterületre tartozó jogvita elbírálásának, de még véleményezésének sem. Nyilvánvaló, hogy a személyiségi jogi per bírósága tudományos kérdésekben semmilyen módon nem foglalhat állást. A jelen eljárás keretei között

nyilvánvalóan nem dönthető el, hogy történt-e a felperes részéről plagizálásnak tekinthető magatartás vagy sem. Ennek eldöntése érdekében az alperes a megfelelő fórumhoz fordult, mind a plágium ügyét, mind pedig az összeférhetetlenség kérdését az erre hivatott tudományos testületnek kell megvizsgálnia, és a bejelentésről érdemi döntést hoznia. Az adott eljárás kezdeményezésére az alperesnek, mint az adott cikk utólagosan elismert szerzőjének jogosultsága volt. Következetes és egyértelmű az ítélkezési gyakorlat abban, hogy önmagában például még a büntetőeljárás kezdeményezése sem sért személyiségi jogot, függetlenül attól, hogy utóbb a büntetőeljárás a feljelentett személy elmarasztalásához vezet-e vagy sem. Személyiségi jogsértés ilyen esetben is csak akkor állapítható meg, ha a bejelentés, feljelentés az adott ügyre nem vonatkozó, annak elbírálásához szükségtelen, vagy indokolatlanul bántó, sértő megfogalmazásokat, gyalázkodásokat tartalmaz (BH2009. 214. jogeset). A jelen esetben ilyen, kifejezésmódjában indokolatlanul bántó, sértő megfogalmazásokat a kérdéses beadvány nem tartalmaz, ennek értékelésénél a következetes ítélkezési gyakorlat nem az érintett személy szubjektív sértettség érzését kell figyelembe vennie a bíróságnak, hanem külső, objektív szemléletmódot alkalmazva, a társadalmi közfelfogásra is tekintettel kell megítélnie azt, hogy az adott esetben túllépte-e a bejelentő (alperes) a szabad véleménynyilvánításhoz való jogát, annak a kivételes közszereplővel szemben megengedett tágabb korlátait, vagyis a leírtakra kiterjed-e a közszereplő fokozott tűrési kötelezettsége.

[42] Az összes körülmény mérlegelésével a jelen esetben a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal egyezően helytállóan állapította meg, hogy az alperes az adott esetben nem lépte túl a szabad véleménynyilvánítás határait. Ezzel a megállapítással az eljáró bíróságok nem az alperes kifejtett véleményének megalapozottságáról foglaltak állást még közvetett módon sem, a kifejtett álláspont szakmai, tudományos megalapozottságáról a címzettek között szereplő illetékes testületnek kell döntenie.

[43] A Ptk. 2:45. § (1) bekezdése szerint a becsület megsértését jelenti különösen a más személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezésmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás. A jelen esetben helytállóan foglalt állást a másodfokú bíróság abban a tekintetben is, hogy az alperes tudományos, illetve etikai kérdésben kifejtett véleménye kifejezésmódjában a társadalmi közfelfogásra is figyelemmel nem tekinthető indokolatlanul bántónak, sértőnek vagy megalázónak, a kifejtett vélemény konkrét kérdések tudományos, etikai megítélésére irányult. Ehhez képest a levél tartalma a felperes becsületének megsértésére sem volt alkalmas személyiségi jogi szempontból.

[44] Miután a levél tartalma kifogásolt részeiben a Kúria szerint is véleménynek minősült, nem volt alapos a felperes felülvizsgálati kérelme abban a tekintetben sem, hogy a tényállítás, illetve a véleménynyilvánítás elhatárolása tekintetében az eljáró bíróságoknak alkalmazni kellett volna az úgynevezett bizonyíthatósági tesztet, hiszen ezzel a bíróságoknak az adott tudományos, etikai vita érdemében kellett volna állást foglalnia (történt-e plágium, megvalósult-e összeférhetetlenség), amelyre a korábbiak szerint a jelen eljárás keretei között egyáltalán nincs jogi lehetőség. Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az alperes szerzőségéről, a feltaláló személyéről, a jóhírnév megsértésének megállapítására irányuló perben nem lehet döntenie és hasonló a helyzet az összeférhetetlenségi helyzet esetében is. Az alperest személyiségi jogi perrel nem lehet elzárni attól a lehetőségtől, hogy tudományos, szakmai tevékenységet érintő panaszával az illetékes tudományos, etikai testülethez forduljon. Az alperes mindkét kérdésben megjelölte vélekedésének, véleményének általa állítottan fennálló ténybeli alapjait és a kialakult ítélkezési gyakorlat szerint közéleti ügyben kifejtett véleménynyilvánítás esetén, amennyiben a vélemény bármilyen vékony ténybeli alappal rendelkezik, személyiségi jogi jogsértés megállapításának nincs helye. Helyesen értékelte a másodfokú bíróság a kivételes közszereplőnek minősülő felperes fokozott tűrési kötelezettségét is a kifejtett véleménnyel kapcsolatban. A plágium gyanúja

esetében megfogalmazott véleménynek kellő ténybeli alapját jelentette a tudományos folyóiratban utóbb megjelent helyreigazítás, az összeférhetetlenség tekintetében is kifejtésre kerültek a levélben azok a mozzanatok, amelyek az alperes szerint alapot adnak a vizsgálatra.

[45] Mivel a felülvizsgálati kérelem alapjaként a felperes közvetlenül nem hivatkozott arra, hogy az eljárás bíróságok a keresetét nem merítették ki, ezért a Kúria csupán utal arra, hogy a keresetlevél 5.1-5.6. pontjai alatt nem különálló elbírálandó kereseti kérelmek voltak az eljárás bíróságok helyes megítélése szerint, hanem azokat a konkrét kereseti kérelmek indokolásaként kellett értékelni. A jelen esetben nem keletkezett ezekkel kapcsolatban tárgyi kereset halmazát, a személyiségi jogi igényt mindvégig egységesen kellett elbírálni, így az eljárás bíróságok részéről a pertárgy értéke is helytállóan került megállapításra, a meg nem határozható pertárgyérték figyelembevételével (a felülvizsgálati eljárásban 700.000 forint).

[46] A Kúria szerint a másodfokú bíróság nem sértette meg a Pp. 346. § (5) bekezdésében rögzített indokolási kötelezettségét sem, mert valamennyi, az ügy eldöntése szempontjából releváns kérdésben álláspontját kellő mélységben megindokolta. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint nem jelenti az indokolási kötelezettség megsértését az, ha a bíróság jogi álláspontja nem esik egybe valamelyik peres fél jogi véleményével. A bíróság ítélete indokolásának csak a per eldöntése szempontjából lényeges körülményekre kell kiterjednie, csak ezekhez fűződik a felek indokolt döntéshez való joga.

Mindezekre figyelemmel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sértette meg a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[47] 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (1), (2) bekezdés, 2:43. § *d*) pont, 2:45. § (1) és (2) bekezdés

2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 266. § (1) bekezdés, 346. § (5) bekezdés

PK 12. számú állásfoglalás

A döntés elvi tartalma

[48] Tudományos testülethez szakmai kérdés eldöntése érdekében intézett beadvány érdemi elbírálására személyiségi jogi perben nem kerülhet sor. A tudományos életben kifejtett tevékenység hitelessége, szabályszerűsége közéleti kérdésnek minősülhet. Az erről kifejtett vélemény, amennyiben kifejezőmódjában nem indokolatlanul bántó, sértő vagy megalázó, nem lehet személyiségi jogsértés megállapításának alapja. Tudományos vitában az arra hivatott testületek, személyek jogosultak dönteni.

Záró rész

[49] A Kúria a Pp. 83. § (3) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes felperest az alperesnek a jogi képviselője munkadíjával felmerült felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amelynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján állapította meg.

[50] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket is a pervesztes felperes köteles megfizetni, amelynek összegét a Kúria az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján állapította meg. Tájékoztatja a felperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie, megfizetése során közleményként fel kell tüntetni: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát.

[51] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2023. február 22.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró